

The article is devoted to the study of the EU and the US practice in international legal aspects of free trade zones creation, clarifying the subject of their regional trade agreements, the ratio of legal regulation of such free trade zones with the WTO law and features of European and American approaches to the creation and regulation of free trade zones. The agreements on the creation of free trade zones with the participation of the EU and the USA were explored, the features of such agreements were determined. It is proved that the EU in its free trade agreements is trying to maximize the mutual obligations of the parties in comparison with the obligations arising from their membership in the WTO. Agreements on free trade zone with the United States are characterized by uniformity and monocentric approach, its content is totally in line with the general obligations of WTO members, with a special focus on the introduction of tough competition and protectionist measures on companies from third countries as well as ensuring effective protection of intellectual property rights and the creation of an effective mechanism for resolving business disputes. It is established that between these two approaches, in general, the development of modern international treaties on free trade areas is happening.

Keywords: *free trade zone, regional trade agreement, international treaty, EU, USA, WTO.*

УДК 342.56(73)

Нестерчук Л.П., Біденко О.В., НУ «ОЮА»

СИСТЕМА ФЕДЕРАЛЬНИХ СУДІВ США ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ

У статті розглянуто структурну будову системи федеральних судів США, визначено її особливості, сучасну динаміку розвитку цієї системи. Проаналізовано взаємозв'язок організації системи судів США та ефективності здійснення правосуддя в країні. Визначено можливі шляхи запозичення прогресивного досвіду США Україною.

Ключові слова: *система федеральних судів США, правосуддя, судові процедури, федеральний устрій США.*

Постановка проблеми.

Існує думка, що в США за допомогою судових процедур вдається в найбільш справедливих формах визначити міру свободи та міру

відповідальності громадянина в його складних відносинах з іншими людьми, суспільством і державою; що саме в цій країні роль судової влади проявилася особливо конструктивно, оскільки судді тут завжди наділені повнотою юрисдикційного контролю.

Американські вчені пишуть про те, що ніхто не сплутає культури Германії, Італії й Франції та американська політична і правова культура теж істотно відрізняється від культур інших країн світу, що дозволяє вести мову про її самобутність. Все це робить американську систему права унікальною, а американську правову культуру самобутньою і функціональною. Однак науковці, правознавці інших країн вважають, що американська правова система та процесуальне право, що входить до неї, знаходяться в стані глибокої кризи й повного занепаду і переживають зараз далеко не найкращі часи.

Американські засоби масової інформації відзначають, що незалежна й енергійна владна діяльність судів США зайшла сьогодні так далеко, що прості американці у всіх сферах життя сьогодні не відчують себе вільними, побоюючись судових рішень, які можуть бути прийняті не на їхню користь.

Такі різноманітні погляди обумовлюють необхідність та актуальність дослідження американської судової системи. Тому дана стаття покликана розглянути федеральну систему судоустрою США, виявити її позитивні та негативні аспекти, а також дослідити процес формування висококваліфікованого суддівського корпусу.

Виклад основного матеріалу. В умовах вдосконалення судоустрою України, що зазначено Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки [14], видається актуальним звернення до зарубіжного досвіду побудови й функціонування судових систем. Однією з найбільш розвинених та старіших є судова система Сполучених Штатів Америки, яка вирішує свої завдання досить ефективно, однак також має ряд певних недоліків.

Специфіка судової системи США визначається федеративним устроєм американської держави. Суб'єктами Сполучених Штатів Америки є п'ятдесят штатів і один федеральний округ Колумбія.

Штати передають ряд управлінських функцій федеральному уряду, при цьому зберігають свою самостійність в питаннях боротьби зі злочинністю, транспорту, охорони здоров'я, освіти та інших. До складу Сполучених Штатів Америки Конгресом можуть прийматися нові штати. Так, наприклад, в 1959 році був прийнятий

п'ятдесятий штат Гавайї. Сьогодні одним з найбільш ймовірних кандидатів на становище п'ятдесят першого штату є Пуерто-Ріко.

З п'ятдесяти штатів сорок шість називаються словом «штат» (наприклад, Штат Колорадо), інші чотири штати «співтовариствами (співдружністю)» (наприклад, Співдружність Кентуккі). Однак конституційних і правових відмінностей (в застосуванні федерального права) між штатами й співтовариствами немає.

Таким чином, на континентальній території США діє федеральна судова система, 50 різних судових систем в штатах і судова система федерального округу Колумбія (м. Вашингтон), а також окружні суди на трьох територіях на Віргінських островах, Гуам і Північних Маріанських островах.

Федеральна судова система (Federal courts) створена на основі федеральної Конституції 1787 року Конгресом США. Суди штатів сформовані на основі конституцій штатів органами легіслатури. Для судової системи США, сповіщає С.В. Боботов, характерний дуалізм (наявність поряд з федеральними судами судів в кожному штаті) і трирівневість федеральної системи (Верховний суд; 12 Апеляційних судів по округах; окружні суди по першій інстанції загальної та спеціалізованої юрисдикції) [2, с. 34].

В даний час в США діють близько 16456 судів першої інстанції в 50 штатах, а на федеральному рівні 94. За рік у федеральних судах порушується більше 250 тис. справ, в той час як в судах штатів більше 100 млн. цивільних і кримінальних справ. В цілому, за кількісними характеристиками федеральна судова система порівнянна з системою великого штату.

Слід зауважити, що нерідко одна і та ж справа підсудна двом і більш дублюючим судовим органам. Головним є те, що паралельно функціонує федеральна система судів і самостійні судові системи 50 штатів, округу Колумбія та чотирьох федеральних територій. В цілому американські суди відрізняються від судів інших країн двома основними рисами: 1) поділом влади; 2) правом конституційного контролю.

Рішення американських судів систематизуються і публікуються під назвою «доповіді». Більшість штатів мають свої офіційні доповіді. Компетенція судів штатів і федеральних судів багато в чому перетинається. В.Н. Бибило зазначає, що жодна інша держава з федеральним устроєм не має повного набору судів першої інстанції на федеральному рівні й паралельно судів першої інстанції на рівні

штатів. На будь-якій території США засідає два суди першої інстанції (суд штату і федеральний окружний суд). У зв'язку з цим право вибору суду надається позивачу [1, с. 32].

Зупинимось більш детально на федеральній системі судоустрою. Розпочнемо з рівня найвищої судової інстанції – Верховного федерального суду. Зазначимо, що з плином часу судова система США зазнавала змін. Загальна кількість суддів Верховного суду США було збільшено із семи до дев'яти, введено підрозділ окружних судів на різні судові округи, проведено перетворення судів округів в апеляційні суди США й окружні суди першої інстанції.

Верховний суд США має всю сукупність владних судових повноважень. Він уповноважений на розгляд справ про відповідність Конституції рішень вищих державних органів влади, законів та інших нормативних правових актів; є вищою судовою інстанцією у цивільних, кримінальних, адміністративних та інших справах, для розв'язання економічних суперечок; здійснює судовий нагляд за діяльністю нижчестоящих судів; дає роз'яснення з питань судової практики.

Верховний суд США складається з дев'яти суддів, включаючи Головного суддю. Головний суддя Верховного суду головує на його слуханнях і володіє повноваженнями з нагляду за усією федеральною судовою системою США. Але необхідно відзначити, що повноваження Головного судді з розгляду справ аналогічні повноваженням будь-якого з суддів Верховного суду США.

Верховний суд США є також вищою апеляційною інстанцією. Він має право розглядати апеляції на рішення апеляційних судів і рішення судів штатів, що стосуються питань федерального права. Справа, розглянута в суді штату, в разі, якщо вона стосується необхідності застосування положень Конституції США, федерального статуту або угоди, може бути також розглянута Верховним судом США.

Не вважаючи на те що повноваження Верховного суду США щодо перегляду рішень судів штатів, на думку американських вчених, мають в цілому позитивне значення для функціонування всієї юридичної системи країни, на практиці до цього суду звертаються досить рідко, і Верховний суд США розглядає лише кілька десятків справ щорічно, зазначає М. Лобов [7, с. 62].

У США діють 12 федеральних Апеляційних судів. Їх юрисдикція обмежена територією судового округу (judicial circuits). Один з них діє в столичному окрузі Колумбія; інші 11, кожному з яких присвоєно

номер, діють на решті території країни. Наприклад, в юрисдикцію Апеляційного суду Другого округу входять штати Коннектикут (Connecticut), Нью-Йорк, Вермонт (Vermont). Ці апеляційні суди займаються розглядом скарг на рішення, винесені федеральними окружними судами даного округу. Крім того, Апеляційний суд по федеральному округу уповноважений розглядати апеляції по спеціалізованих справах, в тому числі пов'язаним з патентним правом, а також рішення Суду у справах зовнішньої торгівлі та Федерального претензійного суду.

Апеляційний суд для Федерального округу (The Court of Appeals for Federal Circuit) здійснює правосуддя щодо певних категорій справ незалежно від географічної ознаки на всій території США. Тут переглядаються рішення, винесені в Федеральному претензійному суді й в Федеральному суді з питань міжнародної торгівлі. Судді апеляційних судів (з-поміж окружних суддів) circuit judges призначаються на довічний термін Президентом США за рекомендацією і за згодою Сенату в кількості, визначеній положеннями розділу 28 Зводу законів США. Так, наприклад, Другий округ складається з 13 окружних суддів. Справи, як правило, розглядаються в складі трьох суддів.

За висловленням А.В.Орлова суди першої інстанції поділяються на:

- суди загальної юрисдикції (ними є районні суди federal district courts або General trial courts);
- суди спеціальної юрисдикції [9].

Територія США розділена на 94 судових округи, в кожному по одному окружному суду. Округи є різними за охопленою територією. У густонаселених штатах їх може бути три-чотири, в малонаселених один. Всі районні суди мають не менше двох суддів, наприклад, в штаті Нью-Йорк в Північному федеральному судовому окрузі призначено чотири судді, в Південному 28, Східному 15, Західному чотири судді. Судові засідання для зручності тих осіб, що беруть участь в них, можуть проводитися в різних місцях штату.

Позови, віднесені до компетенції федеральних органів юстиції, як правило, пред'являються в федеральні районні суди відповідно до територіальної підсудності справи і розглядаються суддею одноосібно.

На острівних територіях окружні суди мають статус територіальних судів і відрізняються тим, що створені відповідно до ст. IV Конституції США, і судді призначаються на 10-річний термін, а не довічно.

Далі для формування цілісного уявлення про федеральну систему судоустрою Сполучених Штатів Америки звернемо увагу на федеральні суди спеціальної юрисдикції.

Суди у справах про неспроможність діють при окружних судах. Наприклад, для Північного судового округу штату Нью-Йорк призначено двоє суддів (bankruptcy judges), для Південного дев'ятеро, для Східного шестеро, для Західного троє. Правосуддя такого суду здійснюється суддею одноособово.

Федеральний претензійний суд (The United States Court Of Federal Claims) складається з 16 суддів, що призначаються Президентом за рекомендацією і за згодою Сенату. Суд розташований у Вашингтоні, але в правилах судочинства він сам може визначати як час, так і місце свого засідання. У його компетенцію входить розгляд позовів, що пред'являються до США. Правосуддя здійснюється суддею одноособово.

До складу Федерального суду з питань міжнародної торгівлі (The Court of International Trade) входять дев'ять суддів, Суд же розташовується в Нью-Йорку. Розглядає позови, які стосуються тарифів і торговельних угод, що пред'являються до США, їх агентствам і федеральним службовцям. Провадження здійснюється суддею одноособово, по складних справах колегіально у складі трьох суддів [10].

Податковий суд (The United States Tax Court) США є судом федерального уряду, який розглядає: справи, пов'язані зі стягненням податкової недоїмки; вимоги про повернення переплачених податкових сум; спори про право платника податків ознайомитися з документами та іншими матеріалами, які зберігаються в податковому відомстві (The Internal Revenue Service IRS). Прийняті ним рішення, як правило, можуть бути оскаржені в федеральному апеляційному суді або в Верховному суді США.

До складу суду входять 19 основних суддів, які призначаються на п'ятнадцятирічний термін, і 17 додаткових суддів, які призначаються головним суддею. Резиденція суду у Вашингтоні (Washington, D.C.), периферійне відділення в Лос Анджелесі (Los Angeles), засідання можуть проводитися в будь-якій точці США.

Кожен суддя федеральних судів розглядає і цивільні, і кримінальні справи, а також (при необхідності) питання порушення Конституції. У США немає окремо виділеної конституційної юстиції. Зазначимо, що існування судової системи на рівні федерації та штатів породжує проблему співвідношення рішень вищих судових

органів штатів, в яких тлумачаться положення конституцій штатів, з рішеннями Верховного суду США, в яких тлумачаться аналогічні положення федеральної Конституції. Є.В. Черняк стверджує, що ця проблема вирішується одним з зазначених способів:

а) шляхом використання методу “жорсткої відповідності” (lockstep approach), згідно з яким суд штату враховує всі попередні тлумачення федерального конституційного тексту, здійснені Верховним судом США з аналогічного питання;

б) шляхом використання методу “критерію” (criteria approach), який базується на використанні низки “інтерпретаційних” критеріїв для визначення, чи буде виправданим відхід при розгляді конкретної справи від прецедентів, створених Верховним судом США;

в) шляхом використання методу “першості” (primacy approach), відповідно до якого суд штату здійснює незалежний конституційний аналіз [12, с. 7].

Також судді розглядають апеляції на рішення адміністративних агентств (адміністративні суди в США).

Такий підхід дійсно дозволяє усебічно розглядати справи у різних провадженнях, гарантуючи правильний, вчасний розгляд справи. Однак, як уже зазначалось раніше, внаслідок цього виникають проблеми ситуації щодо розподілу справ між федеральними судами та судами штатів. Проблема розподілу справ постає однією із головних у системі судоустрою США.

Суди штатів є судами з обмеженою юрисдикцією, висловлює своє бачення Д.Д. Мідор, і це означає, що органам правосуддя штатів підсудні всі справи, за винятком тих, які віднесені до компетенції федеральної юстиції. Згідно з Конституцією (sec. 2 art. III) до ведення останньої належать:

- справи, що виникли з відносин, регульованих Конституцією США, федеральним правом, договорами, укладеними США (в цій частині федеральна компетенція обумовлена особливим характером застосовуваного права);

- суперечки, що стосуються послів, консулів, справ за участю США в якості сторони, суперечки між штатами, між особами, які мають доміцилій в різних штатах. В даному випадку федеральна юрисдикція обумовлена особливим складом учасників спірних правовідносин [8, с. 34].

Положення Конституції доповнюються приписами розділу 28 Зводу законів. Тут встановлено, що федеральні окружні суди ком-

петентні розглядати суперечки між громадянами різних штатів або за участю іноземних громадян або організацій, але тільки якщо ціна позову перевищує \$ 75 000. Претензії на менші суми можуть подаватися тільки до суду штату.

Таким чином, існують два основних потоки справ, що надходять до федеральних судів: юрисдикція з питань, віднесених до федеральної компетенції, і юрисдикція при розбіжності правових норм. У загальному випадку федеральні суди можуть вирішувати справи, пов'язані з «федеральними питаннями» з урядом США, Конституцією США або федеральними законами, спорами між штатами або між США і іноземними урядами. Прикладами таких справ можуть служити:

- претензія громадянина на право отримувати гроші за програмою федерального уряду (за програмою соціального забезпечення);
- позовна заяву уряду про те, що хтось порушив федеральне законодавство;

заперечення на дії, вжиті федеральною установою.

В принципі, при цьому будь-яку справу, обумовлену розбіжністю правових норм, незалежно від грошової суми, може бути подано не в федеральний суд, а в суд штату.

Справа може також бути подана до федерального суду за принципом «неспівпадаючого громадянства» сторін, наприклад, між громадянами різних штатів або між громадянами США та інших країн. Щоб забезпечити стороні з іншого штату або держави неупередженість, Конституція передбачає, що такі справи можуть слухатися в федеральному суді.

Федеральні судді повинні дотримуватися Кодексу поведінки суддів США набір етичних принципів і правових норм, прийнятий Судовою конференцією США. Багато федеральних суддів працюють на державній службі та займаються викладацькою діяльністю. Це дозволяється Кодексом поведінки, який закликає суддів займатися діяльністю щодо вдосконалення законодавства, правової системи та відправлення правосуддя [13].

Загальне право створюється і інтерпретується суддями, основне джерело права судовий прецедент. Особливістю федерального права є наявність кодексоподібних неофіційних збірників (Приблизний КК, Звід американського права в 50 розділах, Єдиний торговий кодекс), а також прийнятих Конгресом деталізованих статутів, наприклад Кодекс про банкрутство, Податковий кодекс, Закон про

соціальне забезпечення, Закон про цінні папери і біржі. При цьому тлумачення законів і кодексів відбувається за правилом судового прецеденту, тобто з урахуванням і аналізом наявних прецедентів вищестоящих судів, а також перевіркою на конституційність застосованого джерела права.

Варто більш детально розглянути тему використання судового прецеденту у США. Якщо у Великобританії судовий прецедент є домінуючим у діяльності всіх судів, то в США ми не можемо говорити про однозначно головуючу роль прецеденту.

Ллуеллін К.Л. стверджує, що це зумовлено тим, що в кожному штаті є своя конституція і свій кримінальний кодекс. При цьому в жодному зі штатів США немає кодексів про дрібні (адміністративні) правопорушення. Усі порушення, навіть дрібні порушення правил дорожнього руху, є злочинами і підлягають розгляду в судах відповідної компетенції [6, с. 71].

Разом з тим в окремих штатах існують прецедентні норми, особливо в кримінальному праві. Саме загальне право США бере початок свого розвитку в королівських судах Англії, а точніше, в наданому їм королівською владою винятковому повноваженні з вирішення спорів, що стосуються повноважень, інтересів чи обов'язків королівської влади. Рішення судів у таких справах носили авторитетний характер, і зроблені в них висновки слугували основою для вирішення подібних або аналогічних суперечок в майбутньому іншими судами, які при винесенні своїх рішень зобов'язані були брати до уваги висновки суддів, які розглядали аналогічні питання права раніше. Таким чином, висновки судових рішень самі поступово набули характеру норм права, обов'язкових для виконання судами при вирішенні справ.

Згідно з Актом про керівні судові правила 1934 року обов'язок по розробці процесуальних правил і норм лежить на самих судах. Судова система сама розробила ці правила для оптимізації своєї роботи з метою спростити процедуру і скоротити час розгляду справи. Правила виробляються в спеціальних комісіях, до складу яких входять адвокати, правознавці, призначені Головою ВС; потім публікуються Адміністративним центром для вивчення громадської думки; потім затверджуються Судовою асоціацією; після чого затверджуються Верховним Судом. Ці правила стають джерелом права (законом в нашому розумінні), якщо тільки Конгрес не проведе голосування щодо їх зміни.

Розглядаючи переваги та недоліки федеральної судової системи США, необхідно звернути увагу на сам процес добору суддів на посаду, адже від висококваліфікованих виборців залежить подальше ефективне функціонування всієї судової системи США.

Світова практика знає різні способи зайняття посади судді: починаючи від призначення монархом чи президентом і закінчуючи обранням населенням. Найбільше різноманіття в системі добору суддів на посаду в межах однієї держави можна зустріти у Сполучених Штатах Америки, при цьому, як відомо, рівень довіри до суду у США найвищий у світі.

У США судова система має дуальний характер кожен штат має свою автономну судову систему, а також діє федеральна система судів. Відповідно до Конституції США суддів федеральних судів призначає Президент за згодою Сенату. Незважаючи на досить політизований і непрозорий процес добору суддів, після призначення суддя формально стає вільним від політичних впливів, оскільки його призначають довічно.

П'ятдесят штатів діяли автономно і творчо, а тому сформували велику кількість механізмів призначення суддів. Судді або призначаються губернатором, або обираються народним голосуванням. У різних штатах побутує та чи інша практика. Досліджуючи, особливості добору суддів у США, Р. Куйбіда, визначив такі способи обрання та призначення суддів:

- вибори, що здійснюються законодавчим органом (в 3 штатах);
- призначення главою виконавчої влади, з наступним затвердженням законодавчим органом (в 8 штатах);
- всезагальні вибори на основі партійних списків (в 12 штатах);
- всезагальні позапартійні вибори – незалежно від партійної приналежності (в 10 штатах);
- призначення, що здійснюється головою виконавчої влади, на основі списку, підготованого незалежною комісією з наступним затвердженням шляхом прямих виборів – «міссурійський метод» (в 17 штатах). Губернатор штату призначає на посаду судді одного з трьох кандидатів, запропонованих йому спеціальною кваліфікаційною комісією експертів, а після певного строку перебування такого судді на посаді проводяться вибори, під час яких населення може або затвердити, або відмінити його призначення [2, с. 32].

Відповідно до Конституції США суддів федеральних судів призначає Президент за згодою Сенату. Як зазначає, Р. Куйбіда, особливо

звертаючи увагу на систему судоустрою США, особи, відібрані для судових посад, повинні мати високі моральні якості і здібності, а також відповідну підготовку і кваліфікацію в галузі права. Будь-який метод підбору суддів мусить гарантувати від призначення суддів за неправомірними мотивами. При підборі суддів не повинно бути дискримінації щодо даної особи за ознаками раси, кольору шкіри, статі, релігії, політичних та інших переконань, національного чи соціального походження, майнового стану та ін.; однак вимога про те, щоб кандидат на юридичну посаду був громадянином відповідної країни, не повинна розглядатися як дискримінаційна [5, с. 15].

Аналізуючи порядок висунення та призначення федеральних суддів США, К.Ф. Гуценко зауважив, що кандидат на посаду судді повинен бути видатним юристом і лідером у тій місцевості, де він висувається, а його особиста і професійна репутація має бути бездоганною. До того ж в ході перевірки кандидата на посаду судді прискіпчиво вивчається його особа та всебічно з'ясовуються професійні та особисті сторони. Центр діяльності по відборі суддів зосереджено в Міністерстві юстиції, в першу чергу – Службі правової політики. Міністерство юстиції попередньо проводить велику негласну перевірку (збираються різноманітні документи, надсилаються запити в державні заклади та організації, та ін.). До такої перевірки залучається навіть Федеральне бюро розслідувань та апарат «Білого Дому» [4, с. 10–11]. На думку М.М. Суховій, глибоко вивчає особистість претендента Комітет у справах правосуддя Сенату, який проводить відкриті слухання при безпосередній участі кандидата в судді. Комітет публічно встановлює не тільки здібності і компетентність кандидата, але й його особисті переконання, всі боки приватного життя протягом багатьох років [11, с. 347].

Крім того, в процесі відбору суддів активну участь бере Американська асоціація адвокатів (АВА). Орган асоціації, – Комітет із справ федеральної юстиції, оцінює основних кандидатів в судді як «кваліфікованих» чи «некваліфікованих» юристів. Ці оцінки враховуються працівниками Міністерства юстиції на попередній стадії відбору. Необхідно відзначити, що Американська асоціація адвокатів є об'єднанням юристів, що включає поряд з адвокатами також суддів, аторнеїв та викладачів права.

Американські спеціалісти усвідомлюють, що при відборі суддів головна проблема полягає у виявленні професійно придатних до виконання обов'язків судді осіб. З цією метою в США проводяться

спеціальні дослідження особистості кандидатів, що претендують на посаду судді. Особливо уважно вивчається особистість претендента на пост федерального судді.

Згідно з американською правовою доктриною концепція незалежності суддів означає, що при вирішенні справ вони вільні від контролю з боку законодавчої та виконавчої гілок влади, як, в принципі, і від контролю громадськості. Разом з тим, О.Ведьорнікова не погоджується з тим, що це означає абсолютну і повну незалежність судової влади, оскільки в демократичній державі всією повнотою влади володіє тільки один суб'єкт – народ. І судова влада, як і інші її гілки, повинна бути підзвітна народу. Але у цьому випадку виникає певна суперечність між формами підзвітності народу, як носієві суверенітету, і гарантіями забезпечення незалежності судової влади. В американській правовій системі відпрацьовано способи зменшення цього протиріччя через методики відбору суддів та шляхом встановлення різних строків судових повноважень [3, с. 13]. Для федеральних суддів таке призначення є довічним. В ст. III розділу 1 Конституції США зазначено, що судді як Верховного суду, так і нижчих судів зберігають свої посади до тих пір, поки їх поведінка є бездоганною (good Behaviour).

Законодавці США у нормативно-правових актах чітко визначили необхідні вимоги для заняття посади судді. Однак у випадку помилки при відборі дуже складно змістити федерального суддю з посади. Це можливо лише шляхом складної процедури імпічменту, що здійснюється в Конгресі США. За 200 років існування американської правової системи процедура імпічменту по відношенню до федеральних суддів здійснювалась тільки 8 раз, з них в шести випадках судді були усунені з своїх посад, а в двох – виправдані. Для того, щоб уникнути помилок при відборі кандидатів на посаду федерального судді, одночасно декілька відомств всебічно вивчають його особисті та професійні якості.

На нашу думку, такий складний процес виправлення помилок хоч і значно підвищує необхідність усебічного дослідження кандидатури, однак є недоречним, адже надто затягує процедури і свідчить про певну слабкість законодавства у цьому аспекті.

Незважаючи на політизованість процесу добору суддів у США, суддівський корпус там вважається дуже якісним, особливо, на федеральному рівні. Долучаємося до позиції М.М. Суховій, який вважає, що така ситуація обумовлена тим, що судді поважають і цінують свою

незалежність, поважають незалежність суддів й інші гілки влади [11, с. 19]. На жаль, в Україні незалежність судді ще не стала цінністю ні для самих суддів, ні для представників інших гілок влади. Можливо, тому що незалежність часто асоціюється у нас із суддівським свавіллям; по-друге, судді у США здебільшого добираються за системою заслуг: тобто уся попередня їхня діяльність повинна свідчити про те, що людина заслуговує стати суддею. Адже посада судді розглядається як вінець кар'єри юриста; по-третє, судді цінують свою посаду і не хочуть втратити її і свій авторитет внаслідок сумнівних вчинків.

Висновок. Судова система США своєрідна і відрізняється від інших судових систем своїм різноманіттям. Специфіка судової системи США визначається федеративним устроєм американської держави. Суб'єктами Сполучених Штатів Америки є п'ятдесят штатів і один федеральний округ Колумбія (столиця США м. Вашингтон).

Сучасна федеральна судова система США не є «застиглою», вона досить динамічно розвивається і вдосконалюється. Цей досвід може представляти науковий і практичний інтерес для розвитку судової системи в Україні. Однак огляд досвіду США показує, що в Україні заміна процедури добору суддів на виборчу систему може створити більше проблем, ніж вирішити ті проблеми, що існують. Значно ефективнішими можуть бути заходи, спрямовані на підвищення престижу посади судді і водночас – на посилення вимог до професійного і морального рівня кандидатів на посаду судді і самих суддів.

Загалом федеральну систему судоустрою США можна визначати як ефективну, що забезпечує усебічний розгляд справ та ефективно їх вирішення. Однак існують певні проблеми, котрі потребують більш детального розгляду, такі як розподіл справ між федеральними судами та судами штатів, політизованість добору суддів тощо.

Бібліографічний список:

1. Бибило В. Н. Судебные системы зарубежных государств: учебно-методическое пособие для студентов юридических специальностей БГУ. Минск: БГУ, 2012. 128 с.
2. Боботов С. В., Жигачев И. Ю. Введение в правовую систему США. М.: Норма, 1997. 346 с.
3. Ведёрникова О. Отбор кандидатов на судебные должности: опыт США / О. Ведёрникова. *Советская юстиция*. 1993. №5. С. 12-17.
4. Гупенко К. Ф. Правосудие по-американски. М.: Знание, 1969. 54 с.
5. Куйбіда Р. Добір суддів: призначення чи вибори? *Юридичний вісник України*. 2006. № 30. С. 14-19.

6. Ллувеллін К. Л. Система прецедентного права Америки. Чикаго: University of Chicago, 1989. 153 с.
7. Лобов М. Верховный суд США и проблема разделения властей: пределы правового похода. *Конституционный суд как гарант разделения властей*. М.: Норма, 2003. С. 60–83.
8. Мідор Д. Д. Суды в Сполучених Штатах. Міннесота: Вест Паблішінг Ко, 1991. 85 с.
9. Орлова А. В. Федеральний уровень судебной системы в Соединенных Штатах Америки: Введение для судей и судебных администраторов зарубежных стран. Вашингтон: Административное Управление судов США, 2001. 77 с.
10. Официальный сайт Федерального суда по вопросам международной торговли. URL: <http://www.cit.uscourts.gov/AboutTheCourt.html>
11. Суховій М. М. Особливості добору кандидатів на посаду судді за законодавством окремих зарубіжних країнах. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2011. Вип. 7. С. 345–349.
12. Черняк Є. В. Конституційна юстиція Сполучених Штатів Америки: Автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.02; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. К., 2005. 20 с.
13. Paul St. ABA Code of Judicial Conduct: Selected statutes, rules and standards on the legal profession. Minn.: West Publishing Co, 1992. P. 823–838.
14. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>

The article considers the structural anatomy of the US federal court system, its features, and the current dynamics of the development of this system. The relationship between the organization of the US court system and the efficiency of the administration of justice in the country is analyzed. Possible ways of reception of the US progressive experience by Ukraine are determined.

Keywords: US federal court system, justice, judicial procedures, federal system of the United States.